

Šiandien mes suprantame, kad miestas yra mūsų įprastinė gyvenimo vieta ir gyvenamosios aplinkos sudėtinė dalis. Mes žinome, kaip miestas atrodo, kokia jame architektūra, kaip veikia jo infrastruktūra ir kokios įtakos jis mums turi. Dauguma žmonių arba mieste gyvena, dirba, arba bent kartais jame lankosi. JTO (Jungtinių tautų organizacijos) duomenimis, dabar miestuose gyvena maždaug 3,5 [trys su puse] milijardo žmonių. Tai beveik pusė mūsų planetos gyventojų.

Miestai ne visada buvo peizažo sudėtinė dalis. Įdomu, kaip ir kodėl miestai atsirado? Kas gyveno pirmuosiuose miestuose?

Iš archeologų radinių galima spręsti, kad pirmosios gyvenvietės, kurios turėjo miesto bruožų, buvo, pavyzdžiui, Jerichas Palestinoje arba Byblos Libane. Egzistuoja daug teorijų, aiškinančių miestų atsiradimo priežastis bei mechanizmus.

Ekologinė teorija tvirtina, kad miestai gali atsirasti tik ten, kur yra tinkamos gamtinės sąlygos. Labai svarbu yra geras klimatas bei derlinga/naši dirva. Tai leidžia didinti žemdirbystės produkciją.

Viena iš seniausių teorijų sako, kad būtina miesto atsiradimo sąlyga yra turgus. Jis užtikrina reguliarius prekių mainus.

Dar esama, pavyzdžiui, religinės arba gynybos teorijų; pastaroji teigia, kad miestai atsirado dėl būtinybės sutelkti/koncentruoti didesnę gyventojų kiekį vienoje vietoje, nes tik tai galima veiksmingai gintis.

Specialistai sako, kad būtina miesto atsiradimo sąlyga yra pastovios/nuolatinės būstinės atsiradimas. Seniai seniai/Kadaise žmonės klajojo. Toks buvo gyvenimas. Bet neolito laikais (tai buvo 10 tūkstančių metų prieš Kristų) žmonės tapo sėslūs. Jų įprastinė veikla jau nebebuvo gyvūnų medžioklė ir augalų rinkimas, bet žemės ūkio produktų auginimas bei gyvulių veisimas. Kaip visada, ir čia yra/esama išimčių. Dar ir šiandien egzistuoja kelios klajoklių tautos.

Milžiniškas miestų išsivystymas yra paprastai siejamas su pramoninės revoliucijos pradžia. Tada prasidėjo neįtikėtinas pramonės centrų plėtojimas, lydymas smarkaus populiacijos augimo. Miestai išaugo. Šis procesas vadinamas urbanizacija.

O kokie yra pagrindiniai miesto ir kaimo skirtumai? Miestas turi būti visų pirma pakankamai didelis; kitas jo bruožas – didelis gyventojų tankumas, socialinė bei profesinė bendruomenės struktūra (miesto žmonės paprastai dirba ne žemdirbystėje, bet versle, pramonėje bei paslaugų sferoje); yra ir daugiau specifinių bruožų.

Miesto gyvenime dominuoja neasmeniniai santykiai, anonimiškumas ir tikslingumas. Gyvenimas mieste gali turėti ir teigimų, ir neigiamų pusių. Viena vertus, čia didesnė paslaugų pasiūla, geresnė sveikatos priežiūra, lengviau prieinamas išsilavinimas. Be to, miestas yra verslo bei pramogų centras, jame kur kas turtingesnė kultūros bei sporto pasiūla. Mieste lengviau susirasti darbą.

Antra vertus, negerai yra tai, kad žmonės beveik neturi progos pabūti gamtoje, mieste prasta oro kokybė, didesni gyvenimo kaštai ir, aišku, miestiečiai patiria žymiai daugiau stresinių situacijų. Be to, blokiniuose namuose gyvenantys miesto žmonės labai dažnai net nepažįsta

vienas kito. Didesniuose miestuose dažnai būna ir didesnis nusikalstamumas, čia telkiasi benamiai bei kiti individai iš visuomenės periferijos.

Daug žmonių keliai iš kaimo į miestą dėl darbo. Dabar regima ir nauja tendencija: miestiečiai statosi sodybas miesto pakraštyje, nes nori bent trumpam pabėgti nuo miesto triukšmo.